Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas, Succursale de Roumanie*; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Prețul inserțiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LIX.

„Gazeta“ iese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 182. Brașov, Luni-Marți, 20 August (1 Septemvre) 1896.

Adunarea Asociațiunei și foile ungurescí.

La adunarea generală din Lugoș a „Asociațiunei transilvane“ au trimis raportorí și câteva foi ungurescí din Peșta. Aceștia au mers acolo preocupați de faimele, ce se lățiseră în ajun, „că Românii vor face în Lugoș mare politică“.

Cu atât mai surprinși se arată a fi acum acei raportorí, când trebue sě constate, că nicí în adunare, nicí la banchet, concerte etc. nu s'a făcut politică la Lugoș. S'a accentuat numai din partea președintelui, ér în deosebí din partea d-lui Dr. A. Mocsonyi solidaritatea pe terenul culturei române.

Foile din cestiune, carí publică și articulí asupra adunării Asociațiunei nóstre, par' că ar fi mulțămite, par' că nu cu acésta.

Li-ar place ca Românii sě nu mai facă politică de loc, căcí cu modul acesta prevěd cu siguritate, că și cu cultura lor vor ajunge tocmai acolo, unde se află adí în privința politică. De aceea își dau aerul, ca și când ar fi mulțămite, că d-l Al. Mocsonyi a accentuat numai solidaritatea Românilor din statul ungar pe terenul cultural.

Șireți mai sunt gazetarii ungurí. Am voi sě ne spună, cum s'ar fi putut într'o adunare a unei societăți literare-culturale române sě se accentueze legăturile politice și programul de luptă politic al Românilor.

Așa cevași pot risca fără temere a face dascălii ungurí în congresele lor didactice etc., dér nu Românii. Abia așteptă cei dela guvern sě prindă odată pe Românî in flagranti, că fac politică în adunările lor culturale, căcí mai bună ocasiune de-a le desființa și pe acestea, cum au desființat adunările politice, nicí că li-s'ar puté da în împrejurările de față.

Étă pentru ce, de altă parte, amintitele diare șoviniste, cu tóte că în inima lor ar dori, ca în vecí sě nu-i mai vadă pe Românî făcênd politică, totuși constată cu o părere de rěu suprimată, că adunarea din Lugoș s'a ferit de a-le procura plăcerea sě facă și puțină politică, ca sě aibă raportorii lor cu ce sě alarmeze opiniunea publică unguréscă, că Românii sub „masca reuniunei culturale conspiră în contra statului“ etc.

Mai mult însě. Ca sě nu dea de minciună dicala: „paserea mălaiŭ viséză“, în lipsa actelor politice așteptate dela Românii întruniți în Lugoș, vor sě facă ei, raportorii ungurí, politică și, se'nțelege, ca „patrioți“ și șoviniști dela rótă, ce sunt, politică numai în sensul și în favorul Maghiarilor.

Și adecă ce póte sě placă mai bine Maghiarilor, decât când li-se vorbesce de óre-carí aparițíuní în sînul „Valahilor“ noștri, care sě-i facă a spera, că va sosi momentul, când ei politicesce și naționalicesce vor capitula în tótă puterea cuvêntului?

Așa ceva li-s'a arětat foilor din cestiune când ele presentă cele petrecute la adunarea Asociațiunei ca și un fel de semn pentru viitórea desarmare în taběra politicianilor românî.

Érăși e vorba de „moderați“; e vorba că ei au predominat cu desěvêrșire terenul la adunarea din Lugoș, că „extremii“ de până acuma caută atingere și legătură cu „moderații“ etc. etc.

Și pentru-ce tóte acestea?

Pentru-că fierbintea dorință a amabililor noștri compatrioți este și rěmâne, ca noi Românii sě încetăm de-a mai avea veleități de luptă politică cu elementul domnitor maghiar. De ce sě ne mai și opintim atâta pentru a ne apěra esistența națională, când și așa este de mult hotărît în sfatul deilor cu pintení, ca sě ne facem Ungurí, mai curênd orí mai târdiu?!

Paserea mălaiu viséză, dér ce sě-i fací něcazului, décă nu-l găsesce? Și tare credem și nědějduim, că nicí generoșii noștri șoviniștí nu-șí vor vedé visul cu ochii. Par' că una din foile, despre carí vorbim, și dă espresiune îndoielei ce-o are, că din corecta atitudine la adunarea Asociațiunei s'ar puté conchide la o capitulare a Românilor pe terenul politic.

Dér nu este locul a resolva aicí, când vorbim despre Asociațiune, tema pusă de foile ungurescí. Ceea ce însě trebue sě constatăm este, că de 35 de aní, de când esistă Asociațiunea transilvană, tóte adunările ei generale au decurs în deplină ordine și armonia, mărginindu-se la activitatea indicată lor prin statute și prin scopul societății.

Décă decí diarele maghiare vor sě conchidă de aicí, că în viitor va fi tot așa, atuncí raportorii lor au judecat bine lucrul. Décă însě fantasia lor aprinsă voiesce sě facă alte conclusiuní, carí nu stau în nicí o legătură cu ceea ce s'a petrecut la Lugoș, atuncí se espun unor marí decepțiuní.

Étă, în estras, vocile ungurescí, despre carí vorbim mai sus:

„*Budapesti Hirlap*“ dice, că în Lugoș și-au întins mâna Valahii de dincóce și dincolo de muntele Craiului. După vorbirea lui Mocsonyi s'au aplanat divergențele și retragerea a iscat aplause și aprobărí. Nu scim în ce direcțiune vor pleca acum Românii, dér încotro și-au luat drumul, pas de pas se vor întâlni cu succesele, pe carí ei au a-le mulțămi marinimosității maghiarismului defăimat atât de mult.

„Guvernorul“ Rațiu a figurat mai mult ca óspe, urmat de o gardă mare. Lângă ei stetea Mocsonyi cu moderații. Intr'adevěr Mocsonyi a desarmat întréga trupă a lui Rațiu și întréga adunare. In primul rênd lui i-se póte atribui meritul, că adunarea a decurs în ordine frumósă. El a fost domnul situațiunei și triumful sěu a fost complet. Nu le-a prea convenit însě conducětorilor, că Mocsonyi vorbind despre deplina solidaritate, totdéuna accentua deosebit solidaritatea curat culturală.

Mai mulți Românî din Lugoș s'au esprimat, că adunarea acésta însémnă un punct însemnat de schimbare în atitudinea Românilor.

„*Magyar Hirlap*“ dice, că ia la cunoscință hotărîrile aduse de către liga română ardelénă la adunarea dela Lugoș. Fiă-care rassă are datorința sě întindă membrilor sěi posibilitatea, de-a lua parte la activitate pe terenul culturei și al civilisațiunei. Noi nu voim sě asuprim rassele și nu voim sě confiscăm drepturí personale. Décă vor merge înainte în direcțiunea luată, nu-i vom împiedeca, deórece ridicându-șí cultura lor, prin acésta conlucră la cultura statului maghiar, și mai târdiu poporul român luminat va înțelege cuvêntul poporului maghiar luminat. *Debuisset pridem*, măcar décă se făcea acésta mai înainte.

Noi le dorim cât se póte de multă cultură, și *cât se póte de puțină politică*. Dorim, sě nu trécă hotarul, pe care și l'au creat ei înși-șí; dorim, ca de purtarea lor sě garanteze nu poliția, ci patriotismul lor. Dorim, că, décă până acum au făcut politică fără cultură, de acum înainte *sě facă cultură făr' de politică*.

„*Magyarország*“ în primul sěu articul dela 30 August dice, că adunarea dela Lugoș a „Kulturegylet-ului valah“ își are însemnătatea sa politică, care privesce pe ministrul unguresc de interne tocmai așa, ca și pe cel al instrucțiunei publice. „Kulturegylet-ul român“, dice fóia unguréscă, își estinde teritoriul activității sale. Națiunea română începe sě facă cucerirí în Ungaria; reuniunea acésta a ei cuprinde acum în sînul sěu pe toțí Românii, nu numai pe cei din Ardeal, ci și pe cei aflătorí în orí-care parte a Ungariei. Prepositul capitular din Blașiu suflă „verbuncul“, Ioan

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Poporațiunea Bulgariei de Nord.

D-l D. C. Petrescu, consulul României la Rusciuk, a înaintat guvernului român un interesant și instructiv raport asupra populațiunei Bulgariei de Nord, din care estragem unele părți importante, atât pentru studiul etnografic al Bulgariei cât și pentru noi Românii. Raportul, d-lui consul Petrescu, ne arăta populațiile de diferitele rasse ce locuesc Bulgaria-Dunăreană și numěrul aproximativ al celor de origine română, ce de pe timpurí s'au stabilit pe țěrmul drept al Dunării...

Iată părțile estrase din „*Mon. Oficial*“ dela 17 August 1896:

In ultimele dile ale anului 1893, guvernul bulgar a procedat la un nou recensiment al populației principatului, operațiune ce are loc la fiă-care cincí aní.

Din publicațiile oficiale am format aci alăturatele opt tabele ce am onórea a vě înainta, însoțite de comparațiile asupra cifrelor, ce orí-ce studiu statistic póte sugera, și din carí putem trage multe și prețióse cunoscințe asupra poporației din Bulgaria-Dunăreană.

Ordinea în care am aședat județele acestei părțí a Bulgariei, adecă a țěrei dintre Balcaní și Dunăre, nu este arbitrară; județele încep dela granița de apus din spre Serbia, cu Vidinul; urmăresc linia Dunărei până la Silistria, apoi cu județul Varna înconjóră fruntaria nóstră despre Dobrogea până în Mare și se întorc spre apus pe sub Balcaní, terminând cu județul Plevna.

Dintre județele de-a lungul Dunărei, Vidinul, Lomul și Vrața sunt județe mixte, adecă sunt mărginite la méda-nópte de Dunăre, ér la méda-di se rédimă pe Balcaní; celelalte: Sistov, Rusciuc și Silistria n'au decât Dunăre, fără de munte; județul Varna se scaldă la rěsărit în Marea-Négră, sprijinindu-se la Sud pe Balcanul lui Emineh, ér județele Șumla, Târnova, Sevlievo, Lovcea și Plevna nu au decât munte, fără a atinge Dunărea,*) județul Razgrad are o situație analógă cu aceea a județului nostru Olt, adecă n'are graniță nicí pe munte nicí pe Dunăre.

Cele mai interesante dér, pentru noi, din punctul de vedere al vecinătății, sunt județele dunărene, pe unde, după cum scim, populațiuní de rassă română, nu de mult emigrate din patria mamă, s'au aședat în grupurí pe alocurea compacte, ca în județul Vidin și în Turtucaia, unde formézá chiar majoritatea relativă a poporațiunei orașului.

Tabelele, ce trimit, coprind, pe lângă specia lor de studiu, cifra poporațiunei, spre a puté fi din ochí comparată cu rubricele speciale, precum și o colónă de procente isvorîte din aceste comparații statistice. Ast-fel, un ochiŭ deprins va putea dovedi în aceste tabele și alte resultate séu cunoscințe ce mie 'mí au scăpat din vedere.

Cifra populației Bulgariei din Nordul Balcanilor este de 1.821.035 suflete, din carí 928.919 bărbațí și 892 116 femei; în sumă generală numěrul bărbaților este mai mare ca acela al femeilor cu 36.303, ceea ce ne dă o proporție de 96.03 femei la suta de bărbațí. Pe județe însě acéstă medie se depărtéză, când urcându-se, când coborându-se; așa, pe când în județul Varna numěrul femeilor la suta de bărbațí este în proporție de 91.2, în acela al Târnovei el se ridică la 102.3 la o sută bărbațí. Tot ast-fel este și în județul Lovcea, unde femeile dau un excedent de 1.02%, ér în județul Sevlievo, situat între aceste două, numěrul femeilor este apróape egal cu acela al bărbaților.

In orí-ce studiu statistic asupra poporației Bulgariei de Nord, este a se avea în vedere situația județelor din două privințe: întâiŭ după cum ele sunt situate la munte séu la Dunăre, și al doilea după cum sunt aședate la rěsărit spre Dobrogea și Marea-Neagră séu la centru și apus. In adevěr, județele dela rěsărit: Silistra, Varna, Șumla, Razgrad și Rusciuc, sunt populate în mare majoritate de Turcí; așa, adecă adunăm cifrele populațiunei musulmane din aceste cincí județe, găsim un total de 421.833 suflete contra 353.155 ortodocșí; — dic *ortodocși* nu Bulgarí, — pe când în celelalte județe dela centru și apus Musulmanii nu mai sunt decât 79.807 contra a

*) Județul Plevna se întinde mult spre Dunăre, de care se apropie până lă 8—10 kilometri.

Raţ, George Pop şi fraţii Mocsonyi jócă înaintea cortului de înrolare îmbrăţişându-se unii pe alţii, cochetând împrumutat şi înşelându-se reciproc: „Veniţĭ Românĭ, să nu mai fiă între noi neînţelegerĭ, ci să fim fraţĭ adevĕraţĭ, să păzim rassa şi cultura română, după cum Valahii au păzit'o între munţii Ardealului din timpurĭ străbune". Aşa vorbesce prepositul Moldovan, ér Mocsonyi, ca să dovedéscă, că consimte şi el, adauge: „totul pentru poporul român, pentru ale căruia interese, décă e de lipsă, păşim şi la luptă"... La Lugoş au aprins focul bengalic de bucuriă, şi în tótă ţéra circulă proclamaţiunile, prin carĭ se anunţă, că s'a săvîrşit marea împăcăciune. Tribuniştii nu se vor mai lua de pĕr cu Timişorenii şi cu Severienii, nu vor întemeia diare deosebite, reuniunĭ deosebite, ci vor fusiona cu toţii şi vor resolva împreună afacerile, pe carĭ şi de aci înainte le vor considera ca cestiunĭ naţionale românescĭ..." In fine fóia unguréscă cere, ca ministrul de interne să fiă cu mare grijă, ca din sînul acestei societăţĭ să fiă cu totul eschisă politica, ér ministrul de culte şi instrucţiune să îngrijéscă în viitor şi mai bine de interesele propagărei culturei unguresci.

Ţarul în Viena.

Vinerĭ în 28 c. la $11^{1}/_{2}$ óre a. m. monarchul nostru făcù o visită prinţului, Lobanoff, cu care se întreţinù timp de 20 minute.

Părechia imperială rusésca plecă la amiadĭ la castelul Lainz unde fù luat dejunul în cerc strîns fiind de faţă afară de Ţarul şi Ţarina, părechia imperială rusésca şi mai mulţĭ archiducĭ şi archiducese.

Tot în 28 c. împĕratul Francisc Iosif distribui numeróse decoraţiunĭ între membrii suitei părechĭ imperiale rusescĭ. Séra se dete un mare concert festiv în sala redutei, la care afară de domnitorĭ şi curţile lor luă parte întrégă diplomaţia şi aristocraţia din Viena.

Alaltăerĭ, în 29 c., a avut loc revista trupelor pe câmpul Schmelz. Cu tóte că timpul nu prea era favorabil, totuşĭ revista a fost imposantă. Monarchul Austriei luă însu-şĭ comanda asupra trupelor, şi la sosirea Ţarului pe câmpul de păradă împĕratul Francisc Iosif cu sabia scósă călări înaintea Ţarului şi-i făcù raportul îndatinat. Amêndoi monarchii, însoţiţĭ de suitele lor călăriră de-a lungul frontului trupelor, timp cam de $^{3}/_{4}$ óre şi apoi începù defilarea. Când îĭ se anunţă Ţarului că se apropie regimentul de infanteriă Nr. 2. „Impĕratul Alexandru", al carui proprietar este el însuşĭ, Ţarul Nicolae II se puse în fruntea regimentului şi defilă cu el înaintea monarchului nostru. Se dice, că Ţarul de repeţiteorĭ îşĭ esprimă îndestulirea şi mulţămirea sa cu ţinuta trupelor.

După finirea defilărei Majestăţile Lor şi suitele plecară la castelul Schönbrunn, unde urcară trăsurĭ de curte şi plecară direct la gara de Nord, unde trenul de curte rusesc stătea gata. In sala gărei Ţarul şi Ţarina îşĭ luară rĕmas bun dela membrii casei domnitóre austriace. Ţarina sărută de trei orĭ pe împĕrătésa Elisabeta şi pe celelalte archiducese presente şi întinse apoi mâna monarchului austriac şi archiducilor. Ţarul Nicolae mai întâi luându-şĭ din cap chipiul mulţămi lung monarchului nostru pentru primirea cordială, apoi îl sărută de trei ori, sĕrută mâna împĕrătesei Elisabeta şi salută pe toţĭ cei de faţă. Părechia imperială austriacă se postă apoi imediat lângă trenul de curte şi asceptă aci până se urcară Ţarul şi Ţarina şi plecă trenul, apoi se întórse în Hofburg.

Ţarul şi Ţarina plecară din Viena spre Kiew, unde vor asista la sfinţirea catedralei; de aci apoi vor călĕtori la Breslau, Copenhaga, Balmoral şi numai în 4 Octomvre vor sosi în Cherbourg şi Paris.

Cum vor rĕspunde Ungurii

la generosul dar al Ţarului?

Este interesant şi carateristic cum tălmăcesc foile francese însemnătatea darului, ce l'a făcut Ţarul Rusiei museului din Budapesta, prin aceea că ia dedicat sabia lui Rakoczy, care devenise proprietatea museului din Petersburg.

Diarul parisian „*L'Eclair*" publică un articol remarcabil, din care estragem următórele:

Tóte depeşele dela Viena şi Budapesta — dice „L'Eclair" — au semnalat escelenta impresiune produsă în cercurile politice prin acel act de înaltă curtoasiă al Ţarului (adecă dăruirea sabiei lui Rakoczy) şi se accentuéză în acele cercurĭ intenţiunile pacinice, ce conduc politica rusésca în afacerile Orientului...

...Mai mult, însĕ diarele din Pesta se arată fórte atinse de procederea Ţarului şi primesc cu manifestaţiunĭ de „caldă recunoscinţă" darul armei glorióse purtată odinióră de un erou maghiar... Ca să vie nisce diarişti ungurĭ şi să vorbéscă cu elogiu de Rusia şi guvernul sĕu, trebue ca în adevĕr sufletul naţional să fi fost profund mişcat.

Se páre până acuma, că ura faţă cu Ruşii era fondul politicei unguresci. Intre Rus şi Maghiar esistă inimiciţiă de rassă, de aspiraţiunĭ şi de suvenire. Neîmpăcata rancună a învinşilor dela 1849 a apăsat mai mult ca odată asupra actelor cabinetului din Viena şi a contribuit a învenina rivalităţile lui cu Rusia şi Balcanĭ.

Décă acéstă ură se va stimpĕra, póte că va aduce cu sine fericite consecenţe. Pentru a grăbi şi a facilita schimbarea acésta, póte că după ce a făcut guvernul din Petersburg un pas, s'ar cuveni ca cel din Pesta să facă un alt pas. O fórte propice ocasiune i-se oferă pentru a dovedi dorinţa sa de reconciliare.

Se scie, că poporaţiunile de rassa slavă inglobate între limitele regatului S-tului Ştefan, bine că ele formézá aicĭ majoritatea, sunt tractate încă ca învinşĭ aşa, că precum scim nu se bucură de dreptul de representaţiune naţională. Este aicĭ o strigătóre denegare a justiţiei. Naţionalităţile nemaghiare ale Ungariei: Românii, Slovacii, Sêrbii protestézá din nou contra acestui necvalificabil abus al forţei, *refusând de a participa la alegerile legislative din 1897*, pe câtă vreme legea nu va fi modificată astfel ca să li-se atribue printr'énsa o representaţiune proporţionată cu numĕrul lor. Să facă poporul maghiar destul acestei legitime reclamaţiunĭ şi el va fi rĕspuns în mod demn şi cavaleresc la generósa iniţiativă a Ţarului.

Coresp. part. a „Gaz. Trans."

Bucuresci, 18 Aug. 1896.

Incă n'am eşit din sezonul mort în privinţa politică. Pressa de tóte nuanţele se ocupă mai mult cu articolĭ de polemiă asupra neorênduelilor descoperite în administraţia comunală la Galaţi etc. şi cu diferitele întêmplărĭ de sensaţie, ca furtul dela ministeriul de finanţe, afacerea pruncuciderii Maria Steiner şi ca afacerea cămătarilor.

In cestiunea furtului dela finanţe, a unei sume de 71,000 lei, instrucţia continuă, tot aşa şi în afacerea Steiner. Mai interesantă este însĕ descoperirea unei bande întregĭ de cămătarĭ, aprópe toţĭ Jidanĭ, carĭ cu o lipsă de consciinţă revoltătóre au spoliat atâţea victime şi în deosebĭ minorĭ, dându-le banĭ, cu dobândă de 1000 la sută! O parte din ei, cei mai compromişĭ, au fost depuşĭ la închisórea Văcăreştĭ şi vor fi pedepsiţĭ după legea penală, care opresce escrocarea cu banĭ a minorilor. Ceilalţĭ cămătarĭ, carĭ au dat poliţe cu mare dobândă, fiind toţĭ străinĭ, vor fi espulsaţĭ din ţéră. Instrucţia, care continuă, graţie intervenirei energice a procurorilor parchetului, va mai da la ivélă o mulţime de escrocherii săvêrşite de aceste lipitorĭ ale societăţii, carĭ din ómenĭ săracĭ au devenit în scurt timp bancherĭ cu averĭ de câteva sute de mii de francĭ, ba unul cu numele Goldwurm (ce coincidenţă de nume!) chiar milionar.

Dilele trecute a sosit în capitală un profesor din Budapesta, cu numele Gabel Gyula, care s'a presentat la redacţiile mai multor diare de aicĭ şi le-a propus să trimită representanţĭ la esposiţia milenară, al căreĭ comitet pune la disposiţia tóte sumele necesare voiagiului. Pretutindenĭ aceste încercărĭ de-a corupe pressa românéscă au fost respinse cu indignare. Samsarul ungur nu s'a descurajat de fiascul, pe care l'a suferit, şi a declarat, că se duce pentru trei dile la Budapesta şi că se va întórce apoi la Bucuresci, unde va descinde la hotel Bristol. Nu cumva óre acest samsar lucră şi el pentru „noua organisaţiă în situaţia schimbată"?

*

Cu vremea stăm bine. Au trecut acele căldurĭ tropicale, carĭ ridicau temperatura la 56° la sóre (cea mai mare căldură ce am avut-o în timp de 15 anĭ) aşa încât credeam, că ne aflăm la equator. Sufla un Sirocco, care-ţĭ ardea faţa, stradele erau aşa de pustii ca stradele din Cairo etc. Noroc cu ghiaţa, care se consumă aicĭ în marĭ cantităţĭ, căcĭ altmintrelea ne-am fi topit. Acum însĕ un timp frumos domnesce în capitală, temperatura e plăcută, ér stradele, până acum deşerte, sunt érăşĭ împopulate.

*

Deja de vre-o sĕptĕmână au început pregătirile pentru *primirea împĕratului Francisc Iosif*. Gara de Nord va fi splendid decorată, tot asemenea şi stradele, carĭ duc dela gară până la Palat. Se vor ridica mai multe arcurĭ de triumf. Un diar oficios a declarat, faţă de sgomotele alarmante ale diarelor oposiţionale, că capitala va fi pavoazată cu stindarde austriace (negru-galben) şi cu cele naţionale românescĭ, ér nu şi cu steagurĭ unguresci. Cu ocasiunea acestei vizite tóte diarele din Viena şi Budapesta vor trimite câte un representant în capitală, de asemenea vor veni în Bucuresci corespondenţĭ din Viena ai diarelor: „*Times*", „*Daily News*", „*Standard*," şi „*Daily Telegraph*" din Londra, „*Le Temps*" şi „*Figaro*" din Paris, „*Kölnische Ztg.*", „*Berliner Tagbl.*", „*Börsen Courier*" din Germania, „*Nowoje Wremja*" şi „*Petersburskaja Wiedomosti*" din Petersburg. In total vor fi peste 30 diarişti străinĭ în capitală.

La marea revistă militară, ce se va ţine pe platoul dela Florească, vor lua parte 35 de mii de soldaţĭ. M. S. Regele Carol va face Inaltului óspe raportul asupra trupelor.

Sgomotele, că Românii ardeleni, carĭ trăesc aicĭ, ar avea de gând să presente un memorand împĕratului, sunt nisce scorniturĭ rĕutăcióse, lansate de aceia, carĭ voesc a pescui în turbure.

După ce va pleca împĕratul Francisc Iosif, la vre-o sĕptĕmână va sosi în Bucuresci şi Regele Serbiei Alexandru. Suntem în toiul visitelor şi voiagiurilor împĕrătescĭ-regale!

U—u.

SCIRILE DILEI.

— 19 (31) August.

Alegerea de preot în Braşov. Erĭ s'a săvîrşit pentru a doua-oră alegerea de preot al doilea la biserica S-lui Nicolae din Scheiŭ. Alegerea săvîrşită astă-iérnă, la care voturile cele mai multe le întrunise d-nul I. Prişcu, a fost anulată, aducêndu-se ca motiv între altele şi impregiurarea, că d-nul

---

932.875 ortodocşĭ. Este a se mai nota, că aceste cincĭ judeţe formézá o regiune compactă musulmană, vecină direct cu Dobrogea nóstră.

Dela acéstă divisiune plecând a cerceta causele pentru carĭ în unele judeţe numĕrul femeilor întrece pe acela al bărbaţilor, am putea fi îndrumaţĭ a socoti, că acest fenomen trebue să aibă loc tocmai în judeţele unde religiunea mohamedană îşĭ are pe cei mai numeroşĭ ai sĕi credincioşĭ; o aruncătură de ochĭ însĕ ne va scóte repede din greşélă, căcĭ în aceste cincĭ judeţe musulmane, proporţie ce găsim şi în alte judeţe dela apus, unde marea majoritate a poporaţiei este creştină.

Judeţele, în carĭ numĕrul femeilor întrece pe acela al bărbaţilor sunt Târnova, Sevlievo şi Lovcea; ele sunt alăturate, cu totul muntóse şi populate aprópe esclusiv de Bulgarĭ; în adevĕr, în câte trei aceste judeţe, locuesc 406.324 Bulgarĭ alăturĭ de 36.943 individĭ de alte neamurĭ, ceea ce ne dă o proporţie de aprópe 94 Bulgarĭ la sută de locuitorĭ.

Dér nicĭ rassa nu este causa acestui spor de femei, căcĭ sunt alte două judeţe, în carĭ proporţia Bulgarilor cătră întréga populaţie este aprópe aceeaşĭ, ca în judeţele Lom şi Vraţa de pe marginea Dunărei, şi totuşĭ în aceste două din urmă judeţe, proporţia între bărbaţĭ şi femei este cea mijlocie de 94 femei la sută de bărbaţĭ. Trebue dér să căutăm aiurea causele sporului de femei în judeţele Târnova, Lovcea şi Sevlievo, şi nu le putem găsi decât în situaţia cu totul muntósă a acestei regiunĭ. In adevĕr, de vom cerceta cele mai marĭ procente de femei le vom găsi în aceste trei judeţe şi apoi în Razgrad, Şumla şi Plevna, tóte muntóse şi dintre, carĭ nicĭ unele nu atinge Dunărea;*) tóte celelalte judeţe mărginite de Dunăre, nu dau decât 94 femei la suta de bărbaţĭ; ér judeţul maritim al Varnei abia 91 la sută. De aci putem conchide, că regiunea muntósă a Bulgariei de Nord convine mai mult femeilor, carĭ nu pot resista frigurilor permanente de pe marginea Dunărei nicĭ celor mai primejdióse încă, de lângă Varna.

O altă explicaţie a faptului sporului de femei în cele trei judeţe mai sus citate este aceea, că toţĭ grădinarii, carĭ plécă primăvara în Rusia, România, Austria, Germania, până în America şi în Australia, se întorc la casele lor tocmai după opt lunĭ, prin Noemvre, aşa că recensĕmêntul avênd loc în lipsa lor, datele statistice sunt greşite, adică dau un numĕr de bărbaţĭ inferior celui real.

Numĕrul celibatarilor, carĭ, în raport cu acela al căsătoriţilor, este de 22.2%, se pare cam ridicat, deşi nu trebue să uităm că majoritatea celibatarilor se găsesce în oraşe, formate mai ales de străinii ce mişună prin porturĭ; o dovadă o avem în portul Varna, unde proporţia se ridică până la un procent de 30 de celibatarĭ la suta de căsătoriţĭ.

Rubrica divorţurilor este fórte curiósă şi cifrele ce găsim acolo nu ne pot da nicĭ un învĕţĕmênt. In adevĕr, cele mai micĭ procente de divorţaţĭ le găsim în judeţele Sevlievo (0.11%), Razgrad (0.11%) şi la Vidin (0.12%) contra 0.20% la Varna, 0.26% la Tĕrnova şi 0.30% la Rusciuc. Şi nu putem dice, că proporţiile cele marĭ ar fi date de cutare naţionalitate orĭ religiune, ér cele micĭ de o alta, căcĭ în Sevlievo, spre pildă, unde 92% din poporaţie sunt bulgarĭ ortodoxĭ, găsim o proporţie de divorţaţĭ: de 0.11 la sută de căsătoriţĭ şi în judeţul Târnova, unde aceeaşĭ rassă şi religiune este în majoritate, găsim un procent de divorţaţĭ: de 0.26 la suta de căsătoriţĭ, cea mai mare proporţie, după aceea din judeţul Rusciuc, a căreĭ capitală cu siguranţă dă cel mai mare numĕr. Asemenea în judeţul Razgrad, unde poporaţia este în majoritate musulmană, procentul divorţaţilor cătră cei căsătoriţĭ este de 0.10%, unul dintre cele mai micĭ, şi pe de altă parte, în judeţul Varna şi Rusciuc, unde poporaţia musulmană este de peste 40% din totalul locuitorilor, găsim un procent de divorţaţĭ: de 0.20 şi 0.34 la suta de căsătoriţĭ.

Un fórte mic procent de divorţaţĭ avem în judeţul Vidinului; unde peste 36% din poporaţie este românéscă.

(Va urma.)

*) Chiar în judeţul Plevna, din causa proximităţei Dunărei, procentul femeilor este deja mai mic cu 1% ca în judeţele Razgrad şi Şumla.

Dr. V. Saftu n'a fost admis atuncĭ între candidațĭ. Astfel a urmat a se face ierĭ o nouĕ alegere. Candidațĭ au fost acum d-nii *Dr. V. Saftu* și *I. Prișcu*. A fost ales d-l Dr. V. Saftu cu 391 voturĭ, pe când d-l Prișcu de astă-dată a primit numai 92 voturĭ.

—o—

D-l Roberto Fava, directorul diarului „*Mesagerul Național*“, aflându-se în Roma, a ținut în 27 c. séra o conferință în marea sală a Asociațiunei Presei despre „*Cestiunea națională română în Transilvania și Ungaria*“. După cum se telegrafiéză, la acéstă conferință au asistat toțĭ diariștii din Roma, un mare numĕr de scriitorĭ, artiștĭ, deputațĭ și senatorĭ, precum și mai multe dómne din societatea înaltă.

—o—

Ședințele comitetului fundațiunei Gozsdu. Preasănțiile lor domnĭ episcopĭ Ioan Mețian al Aradului și Nicolau Popea al Caransebeșului au sosit în Sibiiu spre a lua parte la ședințele comitetului fundațiunei Gozsdu, și la cele ale consistoriului metropolitan.

—o—

Expoziția milenară a ajuns într'o situațiune fórte desperată. Foile din Budapesta, ce ne soseso astădĭ, spun, că teritoriul expoziției este pustiu în înțelesul strîns al cuvêntului, așa că abia icĭ și colo se mai zăresce din când în când câte-un om. Décă câte-un învĕțător din provincia n'ar face din când în când câte-o escursiune cu elevii sĕi și décă din întêmplare nu s'ar mai opri pe la Budapesta și câte-un călĕtor ce merge, orĭ vine din străinătate, expoziția ar puté sĕ se închidă, căcĭ n'o cercetéză nimenea. Aceste constatărĭ le face însě-și foile ungurescĭ. Urmele, ce le va lăsa după sine acéstă expoziția, vor fi de sigur triste. De-ocamdată se tractéză de teritoriul expoziției, care până acĭ forma una din principalele condițiunĭ higienice ale Budapestei. Din causa expoziției înse o parte însemnată dintre arborĭ au trebuit sĕ se taiă prin ceea ce teritoriul a pierdut mult din frumsețĕ și din condițiile sale higienice. Alte neajunsurĭ mai marĭ se vor ivi de acĭ încolo, — când vor urma falimentele.

—o—

Turburările din Turcia. Din Constantinopol se anunță, că numĕrul *Armenilor omorîțĭ* până în 27 séra se urcă la *1000*. In 28 c. diminéța începură persecuțiile Armenilor din Stambul, dintre carĭ fură *omorîțĭ 21*; din potrivă Armenii aruncară o bombă asupra musicei unui batalion de marină turcéscă, fără însĕ de-a căușuna nenorocirĭ estraordinare. Ambasadorii puterilor străine ținură în 28 un consiliu și provocară Pórta sĕ pună capĕt turburărilor și masacrelor, căcĭ din potrivă aceste vor puté avé urmărĭ neprevĕdute. Peste tot se dice, că în Constantinopol s'a lățit téma, că din nou se vor începe masacrările în stil mare ca în anul trecut și că vor avé de suferit și alte națiunĭ, nu numai Turcii și Armenii.

—o—

La întêmplările din Zanzibar. Privitor la turburările din Zanzibar, „Kölnische Zeitung“ anunță, că consulul german denégă estradarea lui Said Kalid Englesilor. După cum se vede din incidentul acesta din nou se póte isca un conflict engleso-german.

—o—

Mórte subită. Din Năsĕud primim scire, că advocatul *Dănilă Lica* din Bistrița, care în timpul din urmă locuia în Sângeorgiul român, întorcêndu-se Vinerĭ séra din plimbare spre casă de-odată căḑu în mijlocul drumului la pămênt și muri imediat. Probabil, că vr'o paralisiă de inimă a causat mórtea atât de subită a cunoscutului advocat român. Se crede, că decedatul advocat român, după ce n'a avut familiă, ci numai rudenii mai depărtate, a destinat partea cea mai mare a averii sale, care precum se asigură, este destul de frumósă, pentru scopurĭ culturale române.

—o—

Recólta grâului și a secărei în anul 1896. Recólta grâului și secărei în anul acesta cel puțin și cu 5—6% a fost mai slabă ca în anul trecut. Cu deosebire recólta grâului a fost de tot slabă în asemĕnare cu alțĭ anĭ. Așa de es. în India ostică a fost cu 4 milióne de agri mai mic teritoriul sĕmĕnat cu grâu ca în anul trecut; deasemenea și în Australia, Argentina și chiar și în Ungaria a fost teritoriul semenat cu grâu cu mult mai mic ca în anul 1895 și 1894. Orcane, grindină ruperĭ de nor și esundărĭ au nimicit, pe unele locurĭ total recólta păiószelor, căuzând marĭ daune grânelor secerate și puse în crucĭ și stogurĭ. Mai marĭ pagube din causa orcanelor grindinei etc. au suferit economii țerilor: Ungaria, Austria, Germania, Francia, Serbia și cei din partea vestică a Rusiei. Secetă și căldurĭ marĭ au fost mai ales în Sudul Rusiei în Statele-Unite americane, în Australia, Argentina, Spania, Portugalia și în alte state din Africa și Asia cu deosebire însĕ în India ostică căldurile și seceta au stricat fórte mult sĕmĕnăturilor. Astfel recólta grâului din anul acesta, pe cât de promițĕtóre era prin luna lui Iunie — *în nicĭ un stat de pe întreg rotogolul pămêntului nu a corespuns unei recólte* după cum se spera. Recólta din ĕst an comparată cu recólta mijlocie din anul trecut, este cel puțin cu 12% mai mică.

Școla de fete cu internat din Beiușiu.

Avis.

La școla civilă gr. cat. de fetițe cu internat din Beiușĭ înscrierile se vor face în **15, 16** și **17 Septemvre st. n.**

Taxa anuală la internat **150 fl.**, la școlă **8 fl.***)

Direcțiunea.

AVIS

membrilor Reuniunei învĕțătorilor românĭ gr. or. din districtul X (Brașov).

Astădĭ comitetul Reuniunei a primit dela oficiul comunal din Poiana Sĕrată cu Nr. 707 ex 1896 și cu data 30 August n. c. însciințarea, că cererea pentru a concede ținerea adunărei generale în numita comună nu 'i se póte da ascultare. Ca motiv se aduce, că în urma îndrumărei, ce a primit'o oficiul comunal dela d-l fisolgăbirĕu al cercului, adunarea Reuniunei învĕțătorilor conchiămată pe dilele de 25, 26 și 27 August v. c. nu se póte ține fără concesiune mai înaltă, cu atât mai vîrtos nu, fiind-că și statutele ei sunt cu desĕvêrșire necunoscute autorităților competente administrative din comitatul Treiscaunelor.

In urma acestei încunosciințărĭ, biroul Reuniunei se vede constrîns de a **amâna terminul pentru ținerea adunărei generale** până la o nouă dispozițiune.

Brașov, 19 (31) Aug. 1896.

I. Dariu, vice-președinte. *N. Bârsan*, secretar.

Anunț școlar.

Aducem la cunoscință părinților și tutorilor, că înscrierile pe anul școl. 1896/97 la *școla superióră română de fetițe din Arad, împreunată cu internat*, se vor efectui în dilele de 3, 4 și 5 Septemvre st. n. a. c. în oficiul direcțiunei, (Strada Deák-Ferencz, Nr. 27). Mai observăm, că începĕnd din ĕstan, pe lângă cele 4 clase ale școlei superióre se vor adăuga și *cursurĭ preparandiale pentru candidatele de învĕțătóre*, în carĭ studiile, se vor propune prin d-nii profesorĭ dela institutul pedagogic din loc. Petițiile pentru primire în internat asemenea sunt de a-se adresa Direcțiunei.

Arad, 30 Aug. 1996.

Direcțiunea.

*) Avisul acesta, care ni-s'a trimis prin firul telegrafic l'am primit numai Sâmbătă târdiu séra, când numĕrul de Dumineca era deja sub téscl — *Red.*

Dare de sémă și mulțămită publică.

Sângeorgiul de Câmpiă 24 Aug. n. 1896.

Subscrișii, în numele întregei comunitățĭ bisericescĭ gr. cat. a Sângeorgiului de Câmpiă, aducem cea mai cordială mulțămită stimaților d-nĭ carĭ au binevoit a concurge cu ajutorul lor marinimos în favorul nou edificatei bisericĭ gr. cat. locale, cu ocasiunea petrecerei din 19 Iulie n. c. și anume:

D-l Ioan Leoca din Sâmboteleo 5 fl., D-l Laurian Vodă din Ormeniș 4 fl., D-l Ioan Chiciudeanu 3 fl. D-l Valeriu Rusu din Tothaza 3 fl., D-l Augustin Aldea din Bozediu 2 fl. 50 cr., Dnii Ioan Laurențiu, Vasilie Rusu, Octavian Manu, Filon Rațiu, Traian Vamoșiu, Firuca Covaciu, Constantin Rusu, Nicolau Puian, Ioan Pantea, Teodor Raț, Gavril Coltor, Ioan Florian, Alecsandru Șiuteu, Simion Zehan, Iosif Costin Dr. Eugen Bran, Iuliu Mera, Dr. Ioan Uilăcan câte 2 fl. D-l Iosif Socol 1 fl. 60 cr., D-nii Alecsandru Simon, Alecsandru Mesaroș, Aureliu Balint, N. Domșa, Dumitru Cioloca, Octavian Harșia, Iacob Pop, Alecsandru Ciolobоc, Vasiliu Manoilă, Alecsandru Lațiu, Iuliu Suciu, Vasiliu Vlasiu, Ilariu Popescu, Valeriu Pop câte 1 fl. și Teodor Benția 50 cr.

Suma totală 69 fl. 60 cr., din carĭ sustragĕndu-se spesele de 21 fl. 46 cr., rĕmâne venit curat pentru biserică 48 fl. 14 cr.

Ioan Bucur, preot gr. cat. loc. **Vasiliu Costea**, curat prim.

SCIRI ULTIME.

Constantinopol, 30 August. Revolta Armenilor a produs o panică nespusă, care nu mai vré sĕ înceteze. Din causa acésta a fost oprit de-a se face iluminația obicĭnuită la aniversarea suirei pe tron a Sultanului.

Atena, 30 August. Iradéua Sultanului pentru Creta a produs mare bucuriă între deputații cretenĭ, carĭ au plecat la Canea.

Constantinopol, 30 August. Comitetul revoluționar armean a amenințat Pórta, că érășĭ va începe acțiunea sa, décă nu va înceta măcelărirea nevinovaților armenĭ.

DIVERSE.

Săbiile cele mai prețióse din lume. Diarul „Figaro“ din incidentul darului, pe care l'a făcut Țarul Nicolae II Maghiarilor cu sabia lui Rakoczy, înșiră unele săbii, carĭ ar fi cele mai prețióse din lumea întrégă. Sabia cea mai prețiósă e a principelui Baroda din India ostică. Mânerul și téca acestei săbii sunt decorate cu diamante, rubine și smaragde și ea e prețuită cu 5 500,000 francĭ. Șahul Persiei încă are o sabiă fórte prețiósă, care valoréză 250,000 francĭ. Tatăl șahului de acum când a făcut visite prin Europa a avut la sine sabia acésta. Tot cam așa de prețióse sunt și săbiile de paradă a Țarului Rusiei și a Sultanului, carĭ de-asemenea sunt decorate cu petri scumpe. Lordul Wolseley din Anglia încă posede o sabiă fórte prețiósă, care a căpĕtat'o ca dar dela Egiptenĭ. Mânerul acestei săbii e decorat cu petri de diamant și prețuesce cam 2000 funțĭ sterlingĭ (cam 500,000 coróne.)

Timbre olimpice. Guvernul grecesc cu ocasiunea jocurilor olimpice au lăsat sĕ se pregătéscă în amintirea acelora timbre deosebite. Pe aceste timbre sunt 12 figurĭ deosebite, carĭ tóte în deoseb representă jocurile vechĭ grecescĭ.

Somnul paserilor. De multe-orĭ s'a pus întrebarea, că pentru-ce pasĕrile când dorm pe crengĭ nu cad jos. Acésta se esplică astfel: Pasĕrile când dorm, după ce își îndoesc genunchii nu-i mai pot desface în somn și astfel pasĕrea când dórme nu póte cădé.

Vocĭ din public*).

Constituționalismul bisericesc în Arad.

Arad, Iulie 1896.

Onorabilă Redacțiune! S'au publicat în Nr. 142 a. c. al „Tribunei“ nisce mistificațiunĭ, de anonimul ei corespondent din Arad, la carĭ trebue sĕ reflect, și sĕ cer ospitalitatea altor foi, pentru-că „Tribuna“, s'a îndatinat, ca față cu atacurile publicate în colónele ei sĕ nu respecteze principiul: „*audiatur et altera pars!*“ Rog decĭ pe Onor. Redacțiune a „Gaz. Trans.“ sĕ dea loc în organul, ce dirige, următórelor reflesciunĭ, décă nu altfel la „loc deschis“:

Corespondentul, tot în tonul și limbagiul sĕu de mai 'nainte, și tot cu acele espresiunĭ, se încumetă a mĕ discredita înaintea publicului, mai inventând numai o espresiune, adecă pe Zerus! Mai mult acum nu scie! Declar categoric, că așĭ fi dorit și în trecut, și doresc și în present, sĕ cetesc odată unde-va un cas concret despre ținuta mea ilegală, orĭ incorectă în oficiu, ca sĕ mĕ coreg; dér décă antagoniștii mei n'au fost în stare nicĭ când, și nu sunt nicĭ astădĭ a produce nimic alta, decât frase góle și invențiunĭ rĕutăcióse despre activitatea mea, precum sunt și celea din N-rul sus citat, atuncĭ sĕ-mĭ permită anonimul corespondent sĕ ies eu la lumină cu unele casurĭ concrete, și atuncĭ dóră se va limpedi causa. Écă unul la adresa președintelui comitetului paroch. Nicolau Oncu în Arad!

„Erĭ fiind norocos a conduce sinodul parochial publicat anume numai pentru socoțĭ (ergo nu și sinod ordinar în virtutea § 12 din stat. org.) am fost constrîns a constata necesitatea publicării sinodului ordinar pe alta ocasiune d. e. după Dumineca Tomii, pentru următórele agende:

1) Esaminarea și aprobarea proiectelor paroch. conform punct. 5 § 7 din stat. Organ. respective aprobarea aruncului cultual, care dela 1894 nicĭ până astădĭ nu e aprobat de sinodul parochial, și în defectul acestei forme, unii membri se cugetă dispensațĭ de solvire.

2) Esaminarea, supra-censurarea și aprobarea listei membrilor sinodului par. în conformitate cu § 5 din „Regulamentul pentru parochii“. Până atuncĭ lista acésta are sĕ se cetéscă în biserică! Causă, ce nu 'i permis a-se negliga.

3) Raportul comitetului parochial despre activitatea sa în decursul anului 1895. Atare raport s'a făcut și aicĭ mai înainte, și se face în tóte parochiile din diecesă, căcĭ din atare raport numai se póte sinodul orienta, décă înaintéză séu ba causele bisericescĭ, școlarĭ și fundaționalĭ în parochiă.

4) Atuncĭ sĕ raporteze și despre activitatea comisiunei școlare, cu carea e încopciată controla asupra diliginței, respective purtării învĕțătorilor, și a frecuentațiunei școlare.

5) Despre causa fondului bisericesc cu supra edificatele diecesane, pentru-că și acéstă causă, sulevată cu 6 anĭ mai 'nainte de comitetul de sub presidiul luĭ Constantin Don, încă se vede stagnând.

Décă aceste le cugetă on. comitet par. că nu cad în competința sinodului par., tot așa póte cugeta și despre causa socoților pe viitoriŭ, și atuncĭ într'adevĕr sinodul paroch. din Arad ar deveni numai o corporațiune cerimonială și de luxs, de ce noi Românii nu avem trebuință; prin urmare ar fi și superfluă întrunirea lui, și încă o șozeniă ilusorică!

On. presidiu al comietului paroch. sĕ binevoéscă a provoca pe notariat, sĕ prepare tóte actele referitóre la competința sinodului paroch. și sĕ le substérnă aicĭ, cel mult până la 6 (18) Aprilie a. c. pentru ca în Dumineca din 7 (19) Aprilie sĕ pot publica sinod ordinar pe 14 (26) Aprilie“.

protopopul par. primar:
Moise Bocșan.

II.

Sinodul parochial ordinar, ce în sensul §-lui 12 din stat. org. ar fi trebuit sĕ

*) Pentru forma și cuprinsul celor publicate sub rubrica acésta Redacțiunea nu ia rĕspunderea

se ţină în luna Ianuarie s'a publicat pe 16 (28) Iunie a. c. Despre acésta are cutezanţă a publica mistificăţiunile sale anonimul corespondent al „Tribunei", despre care am raportat la Vener. Cons. şi eu cam în următórea formă:

„Precum se vede din anexul de sub A) s'a dispus de publicarea sinodului parochial ordinar încă în 5 (17) Iunie a. c. Acel sinod s'a şi publicat pe 16 (28) Iunie a. c. pentru supra revisiunea şi aprobarea: 1) a raportului comitet. parochial despre activitatea sa din 1895. 2) lista membrilor sinodului parochial pe 1896. 3) proiectul speselor cultualĭ pe 1896. 4) alegerea membrilor de comitet în locurile vacante.

Sinodul acesta însĕ, nu s'a ţinut, pentru-că: a) după premisele formalităţii statutarĭ, cetindu-se raportul comitetului despre activitatea sa în anul trecut, membrul Constantin Don a observat, că spesele cultualĭ nu sunt dictate după contribuţiunea directă, ci numai după vederile comitetului, fără nicĭ un fel de cheie de clasă, orĭ de considerărĭ la venite, orĭ la alte împrejurărĭ.

Membrii Oncu şi Raicu (ambii şefĭ la banca „Victoria") au replicat în cuvinte agitatorice, ér subscrisul nisuind a da desluşirile, dér pledând pentru cheia de contribuţiune directă, am recomandat totuşĭ de astă-dată *„propter bonum pacis"* primirea aruncului, aşa în disproporţiune curiósă şi aşa manc şi defectuos, după cum e, numai ca pe viitor d. e. pe anul 1897, sĕ se facă după o cheie proporţionată şi usitată şi la alte bisericĭ. Aci conducĕtorii Oncu şi Raicu (cela cu cunoscutele sale sofisme, cesta cu maniera sa rustică) au dat espresiunĭ de idignare, şi espectorându-se asupra subscrisului, şi mai ameninţându-mĕ după usul lor, şi după principiul lor de clicaşĭ şi conventiculiştĭ cu provocările şi adresele către presenţĭ: „haideţĭ sĕ eşim afară!" — au şi eşit cu toţii, pentru a-se consulta asupra cererei unui comisar. Eu am mai stat!

b) Acest sinod nicĭ n'ar fi fost cu cale sĕ se publice pentru-că, după cum arată provocarea citată mai sus alăturată sub B), causele curente sunt negligiate, ér notarul, care a şi publicat sinodul, nu le-a presentat la presidiu, pentru a penetra în ele, până în diua premergătóre sinodului. Decĭ defectele din acte acum nu s'ar fi putut mai mult corege presidial, ci numai în sinod. Aci déră a trebuit sĕ se spună şi aceea fatală omisiune a comitetului, şi colosala negligenţă şi indolenţă, că aruncul nicĭ după anul 1895 nu e făcut!! Cum déră sĕ nu se simtă atinşĭ culpabilii?

c) Raportul comitetului adus sub C) propune de pertractat şi obiecte, carĭ nu s'au publicat cu 8 dile mai înainte în biserică, d. es. causa cu intravilanul bis., pe care esist supra-edificate diecesane, de după carĭ acésta incaséză arêndile; apoi raportul comisiunei şcolare etc., pe carĭ publicatorul sinodului a uitat a-le publica, séu a avut îndrumare Onculéscă la cas. Faptul e, că obiectele nepublicate în biserică cu 8 dile mai înainte, în sinodul parochial, fără consensul şi învoirea preşedintelui, nu se pot pertracta. (Vedĭ § 10 din statutul organic).

d) Protocolul, numit principal, alăturat sub D.) e un camplecs de conglomeraţiunĭ: nu e subscris de nime, nu are vre-o sumă; nicĭ vorbă de suma principală, ca sĕ se pótă vedé şi constata, cât e acel arunc anual? Dér aicĭ esiste „Arad centru", cu suburbiile sale: Pernéava, Şiega, pe unde sunt respândiţĭ Românii, apoi Jigmondhazul şi Checeşul, decĭ şi după însa-şĭ natura lucrului, şi după valórea causei, trebuia, ca notariatul, respective presidiul sĕ vină cu un operat clar, din care sĕ se pótă vedé, cât e aruncul în centru, cât în fiă-care suburbiu, şi cât în total? Dér nicĭ vorbă! Aşa a fost în trecut! Din operat nu vedĭ numai nisce sume disproporţionate, puse pe credincioşĭ după un capriciu dictatoric, de unde se vede totuşĭ favor pentru aderenţii presidiului comitetului identificaţĭ cu al băncei „Victoria". Operatul de-altmintrea nu s'a subscris pentru-că n'au cutezat factorii sĕ garanteze de esactitatea şi curăţenia lui. — Aşa mĕ îndreptăţesc a conchide semnele!

e) Estrasul protocolului principal aciudat sub E), — aduc şi aci sub X.) arată până la evidenţă dificultăţile din pretinsul arunc, d. es. Antonescu Demetriu Nr. 1 posiţia 4 cu contribuţiunea 314 fl. 50 cr. la an e luat la arunc cu 15 fl. 75 cr., pe când Moise Bocşanu sub Nr. 4 posiţia 17 cu contribuţiune de 22 fl. e luat la arunc cu 8 fl. Nu e acésta ilegalitate? Se vede din observare, ce realităţĭ etc. posede unul şi ce altul! Apoi Giorgiu Purcariu Nr. 19 posiţia 229 cu contribuţiune 103 fl. şi 2 cr., e susceput cu 5 fl. numai, pe când Teodor Ceontea sub Nr. 10 posiţia 63 după contribuţiunea de 47 fl. 28 cr. încă e luat ca şi Purcariu cu 5 fl. Ei! dér eu sunt protopopul par., Teodor Ceontea îmĭ este ginere, pe când Demetriu Antonescu e membru direcţional la „Victoria" şi în comitetul par. şi tot aşa şi G. Purcariu! Aceştia déră se pot împărtăşii de favorurile Onculescĭ, pe când alţii şi între ei cei numiţĭ B. şi C. pot fi şi neîndreptăţiţĭ şi batjocuriţĭ!?

f) Chiar lista membrilor sinodului par alăturată sub F) încă e compusă în formă sinistră, pentru-că § 6 din statutul org. nu admite membrĭ în sinodul par. decât pe carĭ îşĭ implinesc datorinţele parochialĭ, — va sĕ dică pe parochienĭ! Preoţii nu sunt parochienĭ, ci preoţĭ după grad: diaconĭ, preoţĭ, protopopĭ, orĭ capelanĭ, adm. par. etc. şi ei ca atarĭ au vot şi sunt susceputĭ în listele sinódelor protopopescĭ, respective în ale consistórelor (vedĭ § 91 lit. c) şi d) din stat. org. şi cerculariul consistorial Nr. 1122 din 1894 etc. etc.), ergo cu ce drept vine comit. par. din Arad sĕ suscépă în lista membrilor sinodului par. pe preoţĭ, şi încă cu ce cutezanţă îi însarcină cu arunc cultural, după cum se vede sub N-rii 4, 8 şi 24 în anesul X.) şi încă în ce proporţiune?! Nicăirĭ în diecesă nu sunt susceputĭ preoţii în lista contribuitorilor la cult după beneficiul orĭ activitatea lor preoţéscă, numai în Arad. Aicĭ e anomalia mai evidentă şi mai sensaţională!"

(Va urma.)

Literatură.

In editura librăriei Nicolae I. Ciurcu din Braşov a apărut: **Carte de rugăciunĭ,** pentru folosul şi mângăierea fiă-cărui creştin, întocmită de *Ierodiaconul Damaschin* din sfânta mănăstire Sinaia. Format estetic pe 336 pag., hârtiă fină. Preţul 65 cr.

Cursul pieţei Braşov.

Din 31 August 1896.

Banconote rom.	Cump.	9.46	Vênd.	9.49
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.49	Vênd.	9.51
Galbenĭ	Cump.	5.60	Vênd.	5.65
Ruble rusescĭ	Cump.	126.½	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.30	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	110.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.